

BENT GULDMAND

Bent Guldmann blev født i 1933 i København, men endte med at bruge størstedelen af sit liv i Aarhus. Bent fortæller her om sit lange liv i Aarhus indeholdende arbejdslivet som reklametegner og at bo i Aarhus under 2. verdenskrig.

Interviewet af Bent Hjortshøj, august 2016.

FAMILIEN

Jeg er født i København på Rigshospitalet i 1933. Søskende havde jeg to af, men jeg er selv adoptivbarn. Jeg havde to brødre, den ene hed Henning og den anden hed Jørgen. De lever stadigvæk derovre. Men min biologiske mor er død. Jeg blev bortadopteret kort tid efter min fødsel, og det var i mellemkrigsårene i trediveerne. Det skyldtes jo økonomiske årsager.

Men jeg fik en ny familie, og voksede op der.

VAR DET SÅ HER I AARHUS, AT DIN NYE FAMILIE BOEDE?

Ja, jeg kan huske, at vi boede i noget der hed Regensburgsgade i en lejlighed. Det var en god og velfungerende familie.

HAVDE DU PLIGTER I HJEMMET?

Det husker jeg ikke lige så præcist. Vi havde en arbejdsfordeling. Min mor, hun var ret ofte syg. Jeg havde tre brødre heriblandt Mogens og Viggo. Med mig var vi fire. Vi havde selvfølgelig meget at se til.

Min far arbejdede hårdt nede på Flydedokken. Han var ganske almindelig håndværker, maskinarbejder. Mogens gik faktisk samme vej. Han fik en læreplads dernede.

SKOLEN

HVILKEN SKOLE GIK DU PÅ? VAR DET UDE OMKRING REGENSBURGSGADE?

Nej, på det tidspunkt var vi flyttet hen på Grønningen i Midtbyen. Det var en forlængelse af Teglværksgade, som går fra Vesterbro Torv op til Grønningen ved Samsøgade og Grønnegade.

Så jeg gik i byens borgerlige mellemskole, Munkegades Skole.

DET VAR EN RIGTIG DRENGESKOLE.

(Ler) Ja, i den gode gamle stil. Det var lige før man kunne sammenligne det med de engelske kostskoler. Nej, det var det dog ikke.

Det var en typisk drengeskole, ja.

HVORDAN SYNES DU SÅDAN EN ALMINDELIG SKOLEDAG FORLØB I MUNKEGADES SKOLE? FIK I MANGE LEKTIER FOR?

Vi fik mange lektier for, og det jeg var værst til, det var nok matematik. Det jeg var bedst til, det var tegning. Min favorit var min tegnelærer, der hed Riber. Her fik jeg altid UG i tegning, da jeg gik meget op i det. Det var faktisk en af mine hovedinteresser.

VIL DET SÅ SIGE, AT DE ANDRE FAG SOM DANSK OG MATEMATIK – DET VAR SÅ IKKE LIGE DIG?

Nej, altså det der matematik havde jeg svært ved. Jeg kunne godt lide historie, geografi og regning, det gik så nogenlunde. Det matematiske var jeg ikke så skrap til.

HVAD LAVEDE DU I FRITIDEN?

Jeg havde en kammerat, der boede i nabolaget. Teglværksgade nummer 1, helt oppe på femte sal. Han gik meget op i dampmaskiner. Han var en nørd. Computeren var ikke opfundet dengang, men han havde sin egen sender og modtager. Han var amatør inden for det teknologiske – inden for radio. Jeg var med ham ude og sætte antenne op på taget. Gud, jeg glemmer det aldrig. Tænk hvis jeg var faldet ned, eller han.

I VAR UDE AT KRAVLE PÅ TAGET?

Ja, gud fri mig vel. Men han var jo en nørd, og så kunne han sende besked til andre. Han havde sit eget nummer. Det gav jo prestige.

NU VED JEG, AT DU HAR IKKE VÆRET GIFT, OG DU FIK HELLER IKKE BØRN. DET ER IKKE NOGET, DU HAR SAVNET ELLER GJORT NOGET I DIG MED ÅRENE?

Jeg har nok ikke søgt det med at skabe familie. Jeg har måske været lidt for sorgløs. Forpligtelser, det er jeg jo nok gået noget udenom. Men jeg har da haft et godt liv, altså.

JA, MEN EFTER SKOLEN FIK DU EN REALEKSAMEN?

Desværre. Jeg fik en dårlig mellemskoleeksamen. Jeg var ikke klog nok til at komme op i real. Det var min mor meget ked af det.

HUN VILLE GERNE HAVE HAFT DIG DEROP?

Ja, og det var jeg også selv meget utilfreds med, og det skyldtes jo, at jeg burde have gjort noget mere ved sagen. Men jeg havde andre interesser. Jeg cyklede på Aarhus Stadion i cykelklub.

MEN VILLE DU ARBEJDE VIDERE MED UDDANNELSEN?

Jeg gik meget op i tegning, og kunne lave gode akvareller og sådan noget, så jeg tænkte på at fortsætte indenfor reklamebranchen.

Jeg samlede nemlig på mærkater. Det var noget, der var meget fremme. Jeg syntes simpelthen, at de var så dejlige. Derfor ville jeg prøve at søge inden for reklamebranchen.

Men jeg kunne ikke direkte få en plads. Det første vi søgte, var et skiltemagerværksted i Grønnegade, og min far mente, at de godt kunne sætte

mig i lære der. Men jeg var ikke vildt begejstret for at skulle rense malerbøtter efter arbejdstid. Det gad jeg ikke, så da de søgte en tegner til deres servicetegnesteue oppe i Rosenkrantzgade, hvor det hed Buchtrup Klichéfabrik, så meldte jeg mig på banen der, og fik så en læreplads. Det er faktisk noget af det mest spændende i mit liv, fordi jeg arbejdede sammen med nogle meget dygtige rollemodeller. Der var en, Knud Konradsen, en dygtig illustratør, Christensen og Emil T. De sad deroppe.

DET VAR SÅ DET NYE GULD I FREMTIDEN, OG DER SAD DU SÅ OG BLEV LÆRT OP I AT TEGNE?

De fleste opgaver omhandlede bæreposer og sådan noget. Det bedste var forsiden til Bogtrykkerbladet, og så meldte vi os alle på banen, og så sad vi og kappedes. Da jeg så var udlært, kunne jeg ikke fortsætte der, og kom så ind som soldat.

KRIGEN KORT

INDEN DU KOM I LÆRE, STOD 2. VERDENSKRIG FOR DØREN. DER MÅ DU HAVE OPLEVET NOGLE SKELSÆTTENDE TING I JERES LIV, I JERES FAMILIE? RATIONERING OG SÅDAN NOGET?

Det er rigtigt. Det var rationeringsmærketid. Men jeg synes ikke selv, altså personligt, at jeg har oplevet noget skelsættende der. Jeg var 10–11 år. All right, der skete nogle episoder. Det var jeg godt klar over. Men vi boede i et godt, stabilt kvarter i midtbyen. Så vi undgik alt hurlumhejet.

DER VAR IKKE SÅ MANGE BOMBER, DER SPRANG I GADERNE?

(Ler) Jo, men altså. Ved besættelsen, boede jeg ude i Regensburgsgade, og det var en meget moderne lejlighed. Før den tid boede jeg i Hjelmensgade inde ved Nørreport. Der hvor sporvognene kørte igennem, lugtede der altid af kaffe, fordi der lå et kafferisteri. Men så var det min far fik tilbudt en lejlighed ude i Regensburgsgade, og det var jo langt ude. Vi flyttede derud året før besættelsen. Det ligger derude hvor Computercity ligger omkring Ringgaden ved Silkeborgvej, i det kvarter. Men jeg kan da godt huske det med invasionen. Jeg var meget befippet over det der skete. Nægtede næsten at tro det. Hvad laver de her? Kiggede op på rækkerne af fly, der kom drønende.

SÅ SAD DU IKKE NEDE I BESKYTTELSESRUMMET, MEN DU SAD OPPE PÅ TAGET?

Jeg stod jo oppe, da de kom kørende med de der panserkøretøjer. "Hvorfor kommer I her?". De svarede jo ikke. Min mor råbte til gengæld: "Bent, Bent. Kom nu her!"

JEG KAN HUSKE, AT DU EN GANG HAR FORTALT, AT DU OPLEVEDE DEN STORE EKSPLOSION NEDE PÅ HAVNEN, SOM VAR MEGET SKELSÆTTENDE, FORDI DET KUNNE MÆRKES OVER HELE BYEN.

Det kunne mærkes over hele byen. Men det mest skelsættende og alvorlige var, at min far arbejdede dernede på Flydedokken, og han var sikkert meget tæt på at blive slået ihjel. Jeg rendte ned mod havnen, og hoppede over murbrokker og granater på vejen. Det viste sig så, at min far var sluppet godt derfra, og var inde ved min farmor. Hun boede på Knudrisgade, helt for enden ved Østbanetorvet. Hun havde en dejlig lejlighed på anden sal. Jeg ved faktisk ikke, hvordan jeg kom derned. Der var jo tyskere.

DET VAR VEL SPÆRRET AF?

Det var spærret af. Det var et par betjente, tyske betjente. Jeg kunne ikke se forskel på de tyske og danske betjente, så jeg gik ud fra, eftersom de snakkede tysk, at de var tyskere. Så jeg råbte sgu "tyskerwagen, tyskerwagen". Hold da kæft mand, der var jeg nær blevet skudt. Men jeg endte så inde ved min farmor, og der var min far også.

ARBEJDSÅRENE

DU FIK JO SÅ EN UDDANNELSE NEDE VED BUCHTRUP SOM TEGNER, OG DU KOM JO SÅ VIDERE EFTER ENDT UDDANNELSE.

Jeg var ansat som elev. Så efter tiden hos Buchtrup, skulle jeg ind til militæret. Jeg kom ind til flyvevåbnet i Karup.

HVORNÅR GJORDE DU DET?

Det gjorde jeg i 1954/55. Men dengang varede det jo halvandet år. Jeg lavede sgu ikke noget. Vi var i garage, startbanefejere. Vi havde også vores pligter. Vi skulle holde brandvagter, vagter over fly, når de var ude at flyve. Vi fik en rekrutuddannelse, der varede i tre måneder, og derefter skulle vi bare få tiden til at gå. Det var i Skødstrup.

DU KUNNE IKKE BRUGE DINE EVNER SOM TEGNER?

Jo. Jeg blev afgivet som tegner, fordi jeg lavede portrætter. Det var faktisk noget af den bedste, kreative tid i mit liv. Jeg havde en kaptajn – han havde faktisk været kaptajn i den franske fremmedlegion, Monsieur Gallé – og han sagde: “Bent, vi skal bruge dig som tegner til fægteskydning og sådan noget. “Vi andre vi tager ned til Boris som kanonføde”, sagde de andre. “Du kan få lov til at sidde her med din pind i hånden og så tegne”. Og det var også meget fint. Da jeg så kom hjem, blev jeg overgivet til kostforplejning. Hvorfor ved jeg ikke. Der sad en tidligere flyver, og han gassede mig hele tiden. Jeg fik lejlighed til, at man kunne flyve til destinationer, når man havde fri, orlov, weekend. Så kunne man få lov til at flyve med til København, og det benyttede jeg mig også af. Men han gassede mig: “Du er da ikke rigtig klog. DC3 og DC4”. “Men det er da rigtig gode transportfly”, sagde jeg. De flyver da også den dag i dag.

MEN DU KOM UD FRA MILITÆRET, OG SÅ SØGTE DU ARBEJDE IGEN?

Jeg søgte oppe i Randers på Junckers Reklamebureau på rentegningstegnestue, og på den anden side, der var de kreative, og dem lå vi konstant i krig med (Ier). Det var meget hyggeligt. Vi gassede sgu hinanden. Man kunne aldrig vide sig sikker, når man gik rundt på kontorerne. Så lå der sgu en og trak i en snor på gulvet. Det værste var, da de anbragte en kineser under ens sæde. Hvis der var en, som havde købt en bil, skulle de alle sammen ud at køre ved noget der hed Fladbro Kro, hvor de drønedede rundt i deres biler. Det var sgu egentlig meget hyggeligt. Jeg boede nede i Torvegade i Søstrene Nielsens Pensionat, og jeg boede på 4. sal.

MEN SÅ KOM DU JO FRA RANDERS TILBAGE TIL AARHUS?

Ja, på et tidspunkt kom jeg op til Idémøbler i Mundelstrup på hjørnet af Sønder Allé og Ryesgade og sad i tegnestue. Jeg var også på Lockkeys, Weber & Sørensen, A-reklame og P.P. Partner, så jeg kender de fleste.

BENTS SYN PÅ NUTIDENS SAMFUND

HVAD SYNES DU OM VORES NATION I DAG SOM EN DEL AF EU? DER ER JO SKET MANGE TING DE SIDSTE 20-30 ÅR.

Ja, der er jo sket meget i Verden og i Europa de sidste tyve år. Der er sket sådan en kovending. Vi har jo oplevet en flygtningestrøm uden lige, som simpelthen oversvømmer hele Europa. Til gengæld har terroren så holdt sit indtog. Tilbage i tiden var der jo noget der hed nazistisk terror, og det her er religiøs terror, der prøver at ødelægge de gode forhold i Europa ved at sprænge folk i luften. Det er jo frygteligt. Jeg kan slet ikke se, hvor vi går hen. Vi må jo ligesom standse op, og gøre noget for at stoppe det.

MANGE UNGE MENNESKER FÅR I DAG EN VIDEREGÅENDE UDDANNELSE, HVILKET GLÆDER DE FLESTE POLITIKERE. MEN DET ER DESVÆRRE OGSÅ PÅ BEKOSTNING AF DE HÅNDVÆRKS MÆSSIGE UDDANNELSER, DE BLIVER LAGT TIL SIDE. SYNES DU IKKE, DET ER LIDT SYND?

Jeg synes, de skal benytte muligheden for at få en god håndværksmæssig uddannelse. Det er der lige så meget behov for, som der er for det andet. Der er jo for mange ansøgere til de akademiske uddannelser, som der slet ikke er plads til. De bliver jo sat ud i arbejdsløsheds køen. Hvorfor så ikke søge noget, der er mere brug for? Altså nogle regulære håndværksmæssige uddannelser, så de får noget ud af deres uddannelse og samfundet også.

VI STÅR JO PÅ TÆRSKLEN TIL EU 2017 SOM HOVEDSTAD. DU ER JO GAMMEL ÅRHUSIANER. SYNES DU, AT DE PENGE MAN BRUGER PÅ PROJEKTET, KUNNE VÆRE BRUGT PÅ NOGET ANDET SÅSOM SKOLER, VEJE, HOSPITALER OG SÅ VIDERE, ELLER SYNES DU DET ER FINT, DE BRUGER PENGENE PÅ KULTUR?

Jeg synes, det er en god idé. Det synes jeg virkelig. Det kommer byen og os alle til gavn og til gode. Vi bruger alligevel også penge til veje, sygehuse og til sociale ordninger. Det gør vi jo alligevel. Nej, det her, det er jo helt unikt, og det er med til at gøre Aarhus kendt. Det ligger jo skidegodt.

REJSELYSTEN

DU HAR OGSÅ REJST MEGET, VED JEG. DU HAR REJST MEGET BÅDE TIL AUSTRALIEN OG ALLE MULIGE STEDER.

Ja, min bror og min kære svigerinde, der desværre døde i løbet af året. De emigrerede og boede så i Australien. Jeg var så heldig, at jeg kom over og besøgte dem. Det var en oplevelse. De boede i Vestaustralien, og Mogens havde et godt job der. De havde deres eget lille hus i Notley Street i Madison. Det lå en 25 km fra havnebyen Perth. Og ja, det var en oplevelse. I dag bor Annette, min niece, i Australien. Hun er gift med Patrick Downey. Det var nogle englændere, som boede skråt overfor i Notley Street. De hed John og Louise Downey, og de havde to børn, heriblandt Patrick. Så de er fundet sammen i dag, og har to drenge.

DU SAGDE EN GANG TIL MIG, AT DU KØRTE PÅ EN VESPA SCOOTER TIL ROM.

(Ler højt) Ha, ikke til Rom, til Milano. Men det er noget af det samme.

DET ER NOGET AF EN TUR PÅ EN VESPA SCOOTER.

Jeg har ikke noget imod en Vespa scooter. Jeg kunne egentlig godt tænke mig sådan en i dag. Men altså, jeg havde lige købt scooteren, og jeg havde ikke fået den kørt rigtig til, og vi var lige ved at have et lille uheld nede på motorvejen ved Hamborg eller Bremen. Vi kørte på autobahn med min scooter, og der var noget med 30 graders varme, og vi havde ingen styrthjelm på. På et tidspunkt blokerede baghjulet. Vi væltede heldigvis ikke. Jeg trak med det samme ind i siden, og så standsede vi. "Pyh, vi venter lige, Mogens, en tyve minutters tid, og så kører vi videre igen", sagde jeg. Men bortset fra det, scooteren blev kørt til, og det fungerede også fint fremover. Vi havde en punktering, hvor vi så fik et nyt baghjul, og det var nede i Frankrig i nærheden af Strassbourg. Det var en fransk bil, der kom hen og sagde: "Kaput, kaput!". Så vi fik et nyt.

ALLE DE UNGE MENNESKER VI HAR I DAG. HAR DU SÅ ET GODT RÅD TIL DEM? HVAD DE SKAL BRUGE DERES LIV TIL?

De skal bruge deres liv til det, de synes, de vil bruge deres liv til. Deres interesser, deres interesseområder og en god uddannelse, som de kan bruge fremover.

Søge uddannelse, for det er jo det, det drejer sig om i dag. Kompetencer – at gå den vej. Og så ellers at tro på dem selv!

Tak til for en hyggelig snak og en spændende fortælling.